

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 20 iyul 2022-ci il №55 (2666) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV: Erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində qalması tamamilə qəbul edilməzdir

İyulun 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə bu ilin altı ayının yekunlarına həsr olunan müşavirə keçirilib.

Dövlətimizin başçısı müşavirədə giriş nitqi söyləyib.

Prezident İlham Əliyevin giriş nitqi

- Bu gün ilin altı ayının yekunlarını mützakirə edəcəyik, görüləcək işlər haqqında danışacaq. İlin altı ayı bir daha onu göstərir ki, ölkəmiz uğurla inkişaf edir, bütün istiqamətlər üzrə qarşıya qoyduğumuz vəzifələr icra edilir.

Bu il bizim xarici siyasetimiz çox fəal olub və xarici siyaset istiqamətində hesab edirəm ki, yeni önemli addımlar atılıb və ölkəmizin beynəlxalq nüfuzu daha da artıb. Neticələr arasında, əlbəttə ki, Qoşulmama Hərəkatındaki uğurları sədrliyimizi qeyd etmək istərdim. Bizim sədrliyimiz bildiyiniz kimi, 2023-cü ilə qədər yekdil fikirə bir il uzadılıb. Bu, onu göstərir ki, ölkəmiz 120 ölkə arasında çox böyük nüfuz qazanmışdır və bize olan inam bu illər ərzində daha da artmışdır. Biz de məsuliyyəti olan ölkə olaraq və Qoşulmama Hərəkatının fəal sədri olaraq bu təsisatın institutional inkişafına da böyük töhfə vermişik. Önəmlı addımlardan biri bu il Bakida keçirilmiş Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinin toplantısı və Parlament Şəbəkəsinin yaradılması idi. Bakida keçirilmiş bu önəmlı tədbir bir daha göstərdi ki, bu Hərəkatın çox böyük potensialı var, həmrəyliyi dərinləşdirmək, əməkdaşlığı genişləndirmək və qarşılıqlı beynəlxalq dəstək üçün bu, çox önəmlı platformadır. Bu, bizim təşəbbüsümüz ididir və bu təşəbbüs arṭıq özünü real həyatda göstərir. Eyni zamanda, Gənclər Platforması da yaradılır. Gənclər forumu keçiriləcək və Qoşulmama Hərəkatının Gənclər Şəbəkəsi yaradılacaqdır. Bizim sədrliyimiz bir daha göstərdi ki, Azərbaycan öz sözünü sadıqdır. Beynəlxalq arenadakı oynadığımız rol, göstərdiyimiz həmrəylik və ehtiyac içerisinde olan ölkələr üçün göstərdiyimiz dəstək - humanitar dəstək, maliyyə dəstəyi, xüsusilə COVID-lə bağlı 80-dən çox ölkəyə göstədiyimiz dəstək bizim beynəlxalq nüfuzumuzu, əlbəttə ki, böyük dərəcədə artırılmışdır.

Digər beynəlxalq təşkilatlarla

da fəal əməkdaşlıq aparılmışdır. Bu yaxınlarda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının yeni Baş katibi Azərbaycana səfər etmişdir. Biz bu təşkilatla çox fəal əməkdaşlıq edirik. Əslində, biz bu təşkilatın çox fəal üzvüyük və bizim təşəbbüsümüzə Azərbaycanda bir çox tədbirlər keçirilmişdir. Bu dəfə isə yeni seçilmiş Baş katib, eyni zamanda, azad edilmiş torpaqlara səfər edib - Füzuliye, Şuşaya. Əlbəttə ki, biz görüş zamanı Ermənistən Azərbaycana qarşı, bizim mədəni irsimizə qarşı törətdiyi vandalizm haqqında danışmışıq. Bu gün azad edilmiş torpaqlara səfər edən hər bir insan, - ister Azərbaycan vətəndaşı olsun, ister xarici vətəndaş olsun, - ermeni vəhşiliyinin təzahürlərini öz gözü ilə görür. Biz İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində öz fealiyyətimizi bundan sonra da uğurla davam etdirəcəyik.

Bu il Avropa İttifaqı ilə fəal əməkdaşlıq aparılmışdır. Bildiyiniz kimi, biz yeni saziş üzərində işləyirik. Sazişin böyük hissəsi razılıqlaşdırılıb və razılıqlaşdırılmış məsələlər də müzakirə olunur. Ümid edirəm ki, yaxın gelecekdə bütün məsələlər razılıqlaşdırılacaq. Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti ilə mənim bir neçə görüşüm olub, həm de telefon danışıqlarımız olub və əlbəttə ki, əsas mövzu Azərbaycan-Ermənistən münasibətlərinin normallaşmasıdır. Ancaq, eyni zamanda, Avropa İttifaqı-Azərbaycan əlaqəlerinin geləcək inkişafı ilə bağlı geniş müzakirələr aparılır. Yaxın günlərdə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında önemli sənəd

- enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı sənəd imzalanacaq və bizim əməkdaşlığınıza daha yüksək səviyyəyə qaldıracaqdır.

Diger beynəlxalq təşkilatlarla da fəal əməkdaşlıq aparılıb. Əlbəttə, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində Azərbaycan hər zaman feallıq göstərmişdir və həm təşkilat çərçivəsində, həm üzv ölkələr arasında təmaslar genişlənir. Bu il mənim Türkiyə Prezidenti ilə üç görüşüm olub. Bu ilin aprel ayında Qırğızistan Prezidenti Azərbaycana səfər etmişdir və görüş keçirilmişdir. Eyni zamanda, iyun ayında mənim Özbəkistana və Türkmenistana səfərlərim olub, Özbəkistan və Türkmenistanın dövlət başçıları ilə, Türkmenistan Parlamenti Xalq Məsləhətinin sədri ilə görüşlərim olub. Gələn ay Qazaxıstan Prezidentinin Azərbaycana səfəri gözlənilir. Yəni, bu, sadəcə olaraq, görünən məsələlərdər və onlar göstərir ki, bu təmaslar ne ədər fəal inkişaf edir, fəal surətde inkişaf edir. Əlbəttə, türk dövlətləri ilə əlaqələrimiz bizim üçün prioritət məsələlərdən birləşir və həm siyasi dəstək qarşılıqlı suretdə ifadə olunur, önməli layihələr üzərində müzakirələr aparılır - həm ikitərəfli, həm çox tərəfli formatda. Nəqliyyat, energetika, digər sahələr üzrə fəal əməkdaşlıq aparılır.

Qonşu ölkələrlə əlaqələrimiz hər zaman bizim üçün əsas prioritətlərdən biri olub və bu il bu istiqamətdə addımlar atılıb - mənim Rusiya, İran, Gürcüstan prezidentləri ilə görüşlərim bir daha bunu göstərir.

Eyni zamanda, Amerika-Azərbaycan əlaqəlerinin inkişaf-

daşlıq formatımız vardır.

Bu ilin altı ayında Azərbaycan-Ermənistən əlaqələrinin normallaşdırılması istiqamətin də müyyən addımlar atılsa da, əfsuslar olsun ki, hələlik real nəticələr yoxdur. Baxmayaraq ki, Vətən müharibəsindən 1 il 8 ay ötüb, ancaq əfsuslar olsun ki, Ermənistən hələ də məcburiyətə götürdüyü öhdəliklərini yerine yetirmir.

Əgər müsbət məqamlardan səhəbət açsaq, sadəcə olaraq, deyə bilerəm ki, delimitasiya üzrə işçi qruplarının birinci görüşü keçirilmişdir. Biz bunu müsbət addım kimi qiymətləndiririk. Bu da ölkəmizin təşəbbüsü ilə baş vermiş hadisədir. Çünkü məhz Azərbaycan sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı addımların tezliklə atılmasına çalışırı. Ermənistən tərəfi buna o qədər de mayilli deyildi. Ancaq birinci görüş keçirildi. Əlbəttə, bu görüş daha çox tanışlıq xarakteri daşıyırı. Gələn ay ikinci görüşün keçirilməsi nəzərdə tutulur. Hesab edirəm ki, ikinci görüş artıq praktik məsələlərin müzakirəsinə həsr olunacaqdır. Əlbəttə, bu formatda olan əməkdaşlıqdan biz hələ ki, tez nəticə gözləmirik, çünkü delimitasiya uzun bir prosesdir. Amma hər halda bu proses başlayıb, biz bunu uğurlu inkişaf kimi qiymətləndirə bilərik.

Digər müsbət hal ondan ibarətdir ki, yenə də Azərbaycanın təşəbbüsü ilə sülh müqaviləsinin əsasını təşkil edəcək beş əsas baza prinsipi Ermənistən tərəfindən qəbul edilib, Ermənistən rəhbərliyi rəsmən bu beş prinsipi qəbul edib. Bu beş prinsip nədən ibarətdir, bunu Azərbaycan ictimaiyyəti yaxşı bilir, təkrarlamaq istəmirəm. Ancaq təmasda olduğum bütün tərəf müqabilələri ilə müzakirələr zamanı Azərbaycanın bu təşəbbüsü təqdir olundu. Münaqışın məhz bu prinsiplər əsasında həll olunması demek olar ki, təsdiqləndi. Ermənistən bunu qəbul etdi və bunu rəsmən etiraf etdi. Biz bu məsələni bir neçə qonşu dövlətlə müzakirə etmişik - Türkiye ilə, Rusiya ilə, İranla müzakirə etmişik və bu mövqə dəstəklənir. Avropa İttifaqı, Amerika Birleşmiş Ştatları - biz bu tərəfdəşlərlə də bu məsələni müzakirə etmişik və faktiki olaraq indi sülh danışıqlarının başlanması üçün əsas yaradılıb. Yenə də Azərbaycan təşəbbüs göstərib, yenə də bu beş prinsipi formalaşdırıb bizik və əgər biz bu təşəbbüsü öz üzərimizə götürməsəydi, bu güne qədər bu istiqamətdə də heç bir inkişaf olmazdı.

(Ardı 2-ci səhifədə)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV: Erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində qalması tamamilə qəbul edilməzdir

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Düzdür, Ermenistanın bizim beynəlxalq hüquq norma və prinsipləri əsasında formallaşan təklifimiz qəbul etməsi müsbət hal olsa da, hələ ki, konkret addımlar yoxdur. Sabah Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri görüşəcəklər. Bu, nazirlər arasında ilk görüş olacaq və biz ümid edirik ki, görüşün nəticələri olacaq. Çünkü mənim Ermənistanın baş naziri ilə bir neçə görüşüm olub, Azərbaycan və Ermənistan nümayəndələrinin görüşü olub. Xarici işlər nazirləri arasında isə ikitərəfli görüş olmayıb, bu, birinci görüşdür. Ancaq artıq müzakirə olunan məsələlər masa üzərindədir. Mən hesab edirəm, bu görüşün yaxşı nəticəsi ola bilər ki, Ermənistan tərəfi öz işçi qrupunu formalasdırınsın. Çünkü sülh müqaviləsinin hazırlanması üçün Azərbaycan tərəfi öz işçi qrupunu artıq formalasdırıb. Orada üzvlər də, o qrupda təmsil olunan üzvlər de müyyəyən edilib. Ermənistan tərəfdən hələ ki, belə bir addım atılmayıb. Hesab edirəm ki, bu, yaxşı nəticə ola bilər və digər məsələlər müzakirə oluna bilər.

Əfsuslar olsun ki, müharibədən 1 il 8 ay ötməsinə baxmayaq, bundan başqa, mən hər hansı bir müsbət məqam tapa bilmirəm. Ancaq əfsuslar olsun ki, mənfi məqamlar daha çoxdur. Onlardan biri Ermənistanın 10 noyabr 2020-ci ildə imzalanan İş Beyannamədə təsbit edilən məsələlərdən boyun qaçırmışdır. 10 noyabr Beyannaməsi faktiki olaraq Ermənistanın kapitulyasiya aktıdır və müharibədə möglüb edilmiş tərəf kimi Ermənistan öz üzerine öhdəliklərini götürüb. Bu öhdəliklər orada açıq-aydın göstərilir. Onlardan biri erməni silahlı qüvvələrinin Qarabağdan çıxarılmışdır. Bu günə qədər bu məsələ öz həllini tapmayıb. Biz dəfələrlə məsələ qaldırılmışdıq, ancaq Ermənistan bunu uzadır. Eyni zamanda, biz Rusyanın hərbi rəhbərliyi qarşısında bu məsələni qaldırılmışdıq və bir neçə ay bundan əvvəl Rusyanın Müdafiə Nazirliyinin yüksək vəzifəli şəxsi Azərbaycanda səfərdə olarkən bizim Müdafiə Nazirliyinə söz vermişdi ki, iyun ayına qədər erməni silahlı birləşmələri Qarabağdan çıxarılaçaq. Ancaq bu gün artıq iyulun ortasındır, bu məsələ öz həllini tapmayıb. Ermənistan 10 noyabr Beyannaməsinə zidd olaraq bu öhdəliyi yerinə yetirmir. Rusiya sülhməramılları - Rusiya tərəfi də 10 noyabr Beyannaməsinə imzalayıb - necə deyərlər, onları buna mecbur etmir. Əlbətta ki, bu, dözlülməz vəziyyətdir. Çünkü erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində qalması tamamilə qəbul edilməzdir. Biz qalib ölkəyik, biz öz ərazi bütövlüyüümüzü bərpa etmişik. Əgər Ermənistan Azərbaycan ərazisindən öz silahlı birləşmələrini çıxarmaq istəmirsə, onda bize bunu açıq desin, biz də işimizi bilek. Bizim cavabımız nə olacaq? Onu bəlkə də indi demək yersizdir. Ancaq bu, 10 noyabr Beyannaməsinin kobudcasına pozulması deməkdir.

İkinci mənfi məqam ondan ibarətdir ki, yəne də həmin 10 noyabr Beyannaməsində Azə-

baycanın əsas hissəsi ile Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında irtibat qurulmalı idi və Ermənistan buna boyun əymışdı, bu öhdəliyi öz üzərinə götürdü. Ancaq bu güne qədər bize bu imkan verilmədi. Laçın yolu açıqdır və 10 noyabr Bəyannaməsində biz öhdəlik götürmüştük ki, Laçın yolu işləyəcək və Azərbaycan o yolu təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Biz bunu öhdəlik kimi götürmüştük və buna əməl edirik. Amma Azərbaycanın əsas hissəsində Naxçıvana getmək üçün bizim imkanımız yoxdur. Nəinki imkanımız yoxdur, biz görmürük ki, Ermənistan ərazisində bu istiqamətdə hansısa işlər görülsün.

Bu güne qədər Zəngəzur dəhlizinin Mehri hissəsində tiki-ləçək dəmir yolu texniki-iqtisadi əsaslandırılması yoxdur. Texniki-iqtisadi əsaslandırma olmadan heç bir layihə icra edilə bilməz və dəmir yolu təkintisi üçün texniki-iqtisadi əsaslandırmayı hazırlamaq bir neçə ay tələb edir. Deməli, hələ bu işe başlanılmayıb. Avtomobil yolu marşrutu bize verilməyib. Bir il səkkiz ay keçib, mən bu məsələni dəfələrlə qaldırıbmışam, o cümlədən Brüssel görüşlərində - mənim, Ermənistanın baş naziri və Avropa İttifaqı Şurası prezidentinin görüşləri əsnasında üç dəfə qaldırıbmışam. Bu gün qədər bize marşrut verilmir. Orada cəmi 40 kilometr məsafədir. Bunun bir çox marşrutları ola bilmez. Özü də aydın məsələdir ki, orada bütün mövsümlərdə və güñün 24 saatında istifadə edə biləcək yolların marşrutları da o qədər de çox deyil. Deməli, bu marşrutun bize verilməməsi, bətiqməsi, olaraq işlərin aparılmaması, texniki-iqtisadi əsaslandırma manşetinin hazırlanmasının bir səbəbi var - Ermənistan bu öhdəliyi de yerinə yetirmək istəmir, ancaq bunu etiraf etmir. Ona görə biz haqqımızı tələb edirik. Əgər biz 10 noyabr Beyannaməsinin bütün müddəalarını icra edirikse, Ermənistan dan da eyni yanaşma tələb edirik. Özü de 1 il 8 ay keçib və buna hər kəs nəzərə almalıdır.

Digər məqamlardan biri de odur ki, son vaxtlar Ermənistan rəhbərliyi yəne də hansıa status haqqında danışmağa başlayıb. Halbuki, müharibəyə son qoyulanda, Ermənistan kapitulyasiya aktına məcburən imza atanda bizim - Azərbaycan, Rusiya, Ermənistanın rəhbərləri

arasında şifahi razılılaşma olmuşdur ki, status məsələsinə toxunulmur. Ermənistan müəyyən müddət buna əməl edirdi. Ancaq son zamanlar artıq bu adı hala əvərlər. Gah onların baş naziri, gah xarici işlər naziri Qarabağın statusundan danışırlar. Status hara gedib və statusa nə olub, mən müharibədən sonra demisəm, təkrarla maq istəmirəm. Əgər Ermənistan tərəfindən buna kimse unudubsa, tekrarlaya bilərem. Amma hesab edirəm ki, hələlik buna ehtiyac yoxdur. Ona görə status haqqında danışmaq Ermənistan üçün hesab edirəm ki, çox təhlükəli məsələdir. Çünkü biz de status haqqında danışma bilərik, Zəngəzur üçün status tələb edə bilərik. O Zəngəzur ki, 1920-ci ilin noyabrında bizdən qoparıldı. Biz ki, danışmırıq, amma danışma bilərik, baxaq görək nəticəsi nə olacaq. Buna oxşar mənfi məqamlar çıxdı. Yənə də ölmüş Minsk qrupunu diriltmək cəhdələri var. İndi Minsk qrupu faktiki olaraq səhnədən gedib. Biz - bu prosesin iştirakçıları olan ölkə deyirik ki, Minsk qrupuna ehtiyac yoxdur, 28 il heç bir nəticə hasıl etməyən qrupa ehtiyac yoxdur. Bunu biz deyirik. Minsk qrupu həmsədrələri arasında yumşaq desək, soyuq müharibə gedir. Faktiki olaraq özləri etiraf edirik, Minsk qrupu qeyri-funksionaldır. Rusiya tərəfi deyir ki, Minsk qrupu artıq fəaliyyətsizdir və digər həmsədrələr bu institutu son qoyub. Ermənistan tərəfi yənə də, hər dəqiqəbəsi Minsk qrupu belə gəldi, Minsk qrupu belə getdi deyir. Bu, nə deməkdir? Sadəcə olaraq, biz yənə də bunun arxasında ölkəmizə qarşı ərazi iddiası görürük. Bir tərəfdən, Ermənistan bizim beş prinsipimizi qəbul edir, buna etiraf edir - onların arasında ölkələrin ərazi bütövlüyüünün qarşılıqlı tanınması, bir-birinə qarşı ərazi iddialarından əl çəkilməsi və digər müddəalar var - digər tərəfdən, Minsk qrupu elə bil, nə iləsə meşğul olmalıdır. Ona sual olunur: Nə ilə məşğul olmalıdır? Qarabağ münaqışası həll olunub, Qarabağ mövzusu bağlanıb. Qarabağ Azərbaycandır! Bunu mən demisəm və haqkı olaraq demisəm, indi bunu hamı deyir. O cümlədən Ermənistan deyir - öz xoş ilə yox, məcburən. Bu məsələ ilə bağlı müzakirə apardığımız bütün ölkələr, təşkilatlar deyir.

Ona görə, bilirsiniz, bax, bu mənfi meyillər güclənir. Bütün

edek.

Hərbçilərin sosial müdafiəsi məsələləri də Azərbaycanda yüksək səviyyədə təmin edilir. Hərbçilərin həm xidmet şəraiti, həm mənzil şəraiti haqqında bir çox məlumatlar var. Azərbaycanda bu sahəde görülən işlər deyə bilərem ki, dünyada nadir hallarda təkrarlanır. İndi qüsursuz xidmet edən hərbçilərə dövlət tərəfində menziller verilir. Bizim bütün hərbi şəhərciliklərimiz əsaslı şəkildə təmir edilir, onun haradəsə 90 faizi yenidən qurulub. O cümlədən azad edilmiş torpaqlarda nə qədər böyük işlər görülüb - hərbi şəhərciliklər, bazalar, hərbi təyinatlı yollar, infrastruktur - biz bunu o ağır iqlim şəraitində edirik. Əlbətta ki, müharibədə qəhrəmanlıq göstərmiş hərbçilərin sosial problemləri daim diqqət mərkəzindədir və müvafiq göstərişler verilmişdir. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi bu müddət ərzində, müharibədən sonrakı dövr ərzində böyük işlər görüb, bunu hamı bilməlidir. Müharibədə elil olmuş demək olar ki, bütün hərbçilər artıq ən müasir protezlərə təmin olundular. Dördüncü nəsil protezlər - o protezlər ki, insan rahat yaşaya bilər, gəze bilər, hətta futbol oynaya bilər, qaça bilər. Biz bunu edirik. Bu, çox bahalı texnikadır və o texnologiya elədir ki, vaxtaşırı dəyişdirilməlidir. Biz bunu edirik və edəcəyik. Çünkü öz sağlamlığını itirmiş hərbçilər dövlət tərəfindən daim qayğı ilə əhatə olunmalıdır. Dövlət bunu edir və yerlərdə məmurlar da bunu heç vaxt unutmamalıdır.

Müharibədən sonra bir çox şəhid ailələrinə və müharibə əllilərinə dövlət tərəfindən menziller verildi və hesab edirəm ki, bu il Bakı şəhərində bu məsələ artıq tam həll olunacaq. Keçən il 3 min mənzil və fərdi ev verilmişdir, bu il 1500 mənzil və ev yerilir. Bütövlükdə, Birinci və ikinci Qarabağ müharibələrinin şəhid ailələrinə və müharibə əllilərinə 12 min 500 mənzil verilib. Ermənistanda nə qədər verilib? Sifir! Bir koma da verilməyib, bir daxma da verilməyib. Yəni, elbətə, biz Ermənistanda özümüzü heç cür müqayisə etmək istəmirik. Amma bu, reallıqdır. İndi dünyada o qədər müharibə olub - bizim bölgəmizdə, bizim coğrafiyaya yaxın olan yerlərdə, başqa yerlərdə. Hansı ölkə bunu edir? Mənə desinlər, mən eşitməmişəm. Ona görə etmirik ki, bununla öyünek, ona görə edirik ki, bunu mənəvi borc bilirik, edirik və edəcəyik. Bütün şəhid ailələri, hənsilər ki, hələ növbədədir, yaxın gələcəkdə evlərlə təmin ediləcək.

Reabilitasiya mərkəzləri yaradılmışdır və ən müasir texnologiyalarla təchiz edilmişdir. Minlərlə xidmet göstərilir, müharibə əlliləri üçün, veteranlar üçün, şəhid ailələri üçün məşğulluq marafonları keçirilir. Umumiyyətlə, bu kateqoriyalardan olan insanları fəal işə cəlb etmek üçün böyük işlər görülür. Bu, bəlkə də unudulur, bəlkə də qayğı onu da yaxşı bilirik. Hər an hazır olmalıdır, işlər qayğıda qalır. Əlbətta ki, öz hüququmuza istənilən yolla təmin

(Ardı 3-cü səhifədə)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV: Erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində qalması tamamilə qəbul edilməzdir

(Əvvəli 2-ci səhifədə)

Biz Qarabağı, Zəngəzuru yenidən qururuq, yenidən qurmalıyıq. Buna nə qədər vəsait lazımdır. Hamisini öz hesabımıza edirik, 1 il 8 ay ərzində hələ bir dəne də kömək görməmişik. Heç bir yerdən heç kim bize bir manat yardım etməyi, hamisini özümüz edirik. Şəhərləri qururuq, kəndləri qururuq, binalar tikirik və hələ nə qədər edəcəyik. Bununla paralel olaraq, sosial məsələləri həll edirik və edəcəyik, heç kimin bunda şübhəsi olmasın. Çünkü yenə də bunu özümüzə mənəvi borc bilirik və bizim sosial siyasetimiz hər zaman belə olub. Baxın görün, son müddət ərzində əməkhaqları nə qədər artıb. Bu il, məsələn, orta əməkhaqqı haradasa 14 faiz artıb, pensiya 10 faizdən çox artıb. Bütün bu artımların mənəvəi var, bu da dövlət büdcəsidir. O bütçə ki, o bütçədən biz ordumuzu gücləndiririk və gücləndirecəyik, bax, dediyim səbəblərə görə. O bütçə ki, biz sosial məsələləri həll edirik, Qarabağı yenidən qururuq və bütün başqa ehtiyaclarımızı ödəyirik və heç kimdən bir manat almadan. Ona görə bunu bilmək lazımdır. Bunu unudanlar da gerek yaddaşlarını, necə deyərlər, aydınlaşdırınsınlar, bir az diqqəti olsunlar.

Əlbəttə ki, bütün bu işlərin görülməsi üçün iqtisadiyyat əsasdır. İqtisadi müstəqillik əldə edilmişdir və biz məhz bu na görə siyasi müstəqillik əldə etmişik, beynəlxalq müstəvədə müstəqillik əldə etmişik. Heç kim bizim iradəmizə təsir edə bilməz, heç kim bize heç nəyi diktə edə bilməz, heç kimdən asılı deyilik və əminəm ki, heç vaxt heç kimdən asılı olmayaçaq. Asılı olsayıq, Qarabağ bu günə qədər işgal altında idi. Ona görə iqtisadi müstəqillik əsasən amillərdən biridir və burada da böyük nailiyyətlər var.

Biz bütçəni tekce neftin qiymətinin artırılması nəticəsində böyütməmişik. Yəni, dürüstləşmə, eyni zamanda, aparılan İslahatları nəticəsində mümkün olmuşdur. Çünkü bəli, dünyada neftin qiyməti qalxıb, amma, eyni zamanda, dünyyanın kapital bazarları çöküb, bunu da hər kes bilməlidir. Bəzən kimse fikirləşir ki, neftin qiyməti artıb, Azərbaycan daha çox zənginləşib. Bəli, neftin qiyməti artıb, amma bizim ehtiyatlarımız əsasən istiqrazlardadır, səhmlərdədir. Açınlar baxsınlar, dünyyanın kapital bazarları necə çöküb. Əlbəttə, bu, müvəqqəti qədərdir. Bütün suveren fondlar bu vəziyyətlə üzləşiblər. Mən indi başqa suveren fondların itkiyini demək istəmirəm, amma burada 10 milyardlarla itkilərdən səhəbət gedir - böyük suveren fondların, bu kapital bazarının çökmesi nəticəsində. Bu, bize də mənfi təsir göstərir. Ancaq biz öz işimizle, İslahatlarla elə işləyirik ki, heç kim bunu hiss etmir.

Ona görə iqtisadi sahədə aparılan İslahatlar imkan verdi ki, 6 ayda vergilər sahəsində proqnozdan əlavə 2 milyard manat pul yığıldı. Nə üçün? Çünkü şəffaflıq var, dürüstlük

var, hesabatlılıq var. Biznes dairələrinə bir neçə il bundan əvvəl möhlət verilmişdi ki, onlar da normal reislər keçsinlər, daha o kölgə iqtisadiyyatından əl çəksinlər. Onlara himayədarlıq edənlər də, necə deyərlər, dərs verildi. Ona görə 6 ayda 2 milyard manat əlavə ancaq vergi orqanları yüksəldir və biz bundan istifadə edirik. İlin sonuna hələ təxminən 6 ay var. Budur, bizim maliyyə-iqtisadi imkanlarımızın əsas faktoru.

O ki qaldı iqtisadi artıma, əlbəttə, biz bunu hər dəfə iki yere böyük - iqtisadi artım və qeyri-neft iqtisadiyyatının artımı. Hər iki istiqamət üzrə yaxşı nəticələr var. İqtisadiyyat 6,2 faiz, qeyri-neft iqtisadiyyatı 9,6 faiz, sənaye sahəsində ümumi sənaye istehsalı 2,1 faiz, qeyri-neft sənaye sahəsində 11,5 faiz artıb. Çox yaxşı nəticələrdir və bu nəticələri biz real həyatda da görürük. Çünkü bu, imkan verir ki, biz maaşları artırıq, pensiyaları artırıq. Əhalinin gəlirləri təxminən 20 faiz artıb. Düzdür, inflyasiya bu artımın bir hissəsini, necə deyərlər, yeyir. Inflyasiya 12 faizdən bir qədər çoxdur. Amma bu, dünyada ümumi tendensiyadır. Hətta inflyasiya bəlkə 0-0,5, 1 faiz olan ölkələrdə indi inflyasiya ikirəqəmli inflyasiyaya yaxınlaşır. Yəni, bu, ümumi trenddir və biz də dünya iqtisadiyyatının bir parçasıyıq.

Onu da deməliyəm, indi çox böyük ehtimallar var ki, dünya iqtisadiyyatı tənəzzülə uğrayacaq. Yəni, resessiya haqqında mötəbər beynəlxalq qurumlar, maliyyə qurumları artıq bir qəçiləm fakt kimi danışırlar. Buzda buna hazır olmamışq. Azərbaycanda iqtisadi inkişaf, sosial məsələlərin həlli, ordu quruculuğu, Qarabağın bərpası, nəhəng infrastruktur layihələri, nəqliyyat, energetika layihələri, sabitlik, əmin-amanlıq - bunu hər kəs, necə deyərlər, real bir fakt kimi qəbul edir və bu, çox yaxşıdır. Mən çox şadam ki, bunu hər kəs belə görür və belə də qəbul etməlidir. Amma bunu təmin etmək üçün nə etmək lazımdır? Bunu bəziləri görmər və yaxud da görmək istəmir. Biz öz hesabımıza yaxşıyıq. Heç kim bize kömək etmir, heç vaxt da etməyi və etməyəcək. Ona görə də öz həyatımıza özümüz qururuq. Heç kimin işinə qarışmırıq, amma, eyni zamanda, qoymurq kimsə gəlsin bizim işimizə qarışın. İqtisadi müstəqillik, yenə də deyirəm, siyasi müstəqiliyin təməl daşıdır.

Bizim xarici ticarətimiz də böyük dərəcədə artıb - həradasa 70 faizdən çox. İxracımız 2 dəfədən çox artıb. Qeyri-neft ixracımız 25 faizdən çox artıb. Xarici ticarət balansının müsbət saldosu 6 ayda 12,1 milyard dollarıdır. Bütün bu rəqəmlər hər bir ölkə üçün qurur mənbəyi ola bilər. Keçən il iyulun 1-de bizim xarici dövlət borcumuz ümumi daxili məhsulun 16,6 faizini təşkil edirdi. Bu da dünya miqyasında ən gözəl nəticələrdən biri sayılabilir və əslində, belədir.

Mən bir neçə il bundan əvvəl vəzifə qoymuşdum ki, xarici borcumuzu ümumi daxili

məhsulun 10 faizinə endirək. Bu il iyulun 1-de mənə verilən rəqəmlərə görə, xarici borc ümumi daxili məhsulun 10,7 faizini təşkil edir. Nə üçün? Birinci növbədə, kreditlər almırıq və əvvəlcədən alınmış kreditləri qaytarırıq. Tam almırıq deyə bilmərəm, amma əvvəldən alınmış kreditlərin davamı indi gəlir. Amma yeni kredit almırıq, qaytarırıq. İkinci, iqtisadiyyat artıb və ümumi daxili məhsul artıraq, təbii ki, o nisbət də, borcun nisbəti də azalır. Indi baxın görün, inkişaf etmiş ölkələrin bəzilərində xarici borc ümumi daxili məhsulun 10 faizini təşkil edir. Xarici borcu ümumi daxili məhsulun 70 faizi olan ölkələrin özürlərini normal hiss edə bilərlər. Amma bizdə bu, 10 faizdir. Bu, ne deməkdir? Biz qoymurq ki, borclar yiğilsin, istəmirik ki, gələcək nəsillər bu borcun altında olsun. İstəyirik ki, bunu daha da endirək və ayağımızı yorğanıza qoyma və uzadırıq.

Bütün bunnları pandemiyanın təzə çıxmış ölkə əldə edir. Halbuki, əfsuslar olsun, yeni məlumat var, özü də Ümumdünya Şəhiyyə Təşkilatı bu məlumatı yayıb ki, indi bəzi ölkələrdə yənə maska rejimini keçmək lazımdır. Biz, əlbəttə ki, bu tendensiyaları izləyirik və biz pandemiyanın ən ağır dönməndə də qapanmaya getmişdik, sonra vəziyyət yaxşılaşanda açılırdıq. Yəni, bu, canlı bir prosesdir. Bizim quru sərhədlərimiz bağlıdır və bağlı olmalıdır. Nə üçün? İnsanlar xəstələnməsin. Çünkü ən çox bu xəstəliyin yayılma istiqaməti quru sərhədləridir. Ona görə biz sərhədlərimizi bağlı saxlayırıq və düz də edirik. Nə qədər lazımdırsa, o qədər də sərhədləri bağlı saxlayacaq - quru sərhədlərindən söhbət gedir. Bunu edirik ki, insanların sağlamlığını qoruyaq, insanları itirməyek. Bizim meydəsimdir. Biz COVID dövründə milyardlarla vəsait ayırmışq, indi mən bunu təkrarlamaq istəmirəm.

Bir sözlə, iqtisadi sahədə bu altı ayda görülmüş işlər, əlbəttə, aparılan İslahatların nəticəsində və bu nəticələr, bu rəqəmlər deməyə əsas verir ki, ilin sonuna qədər də nəzərdə tutulmuş bütün planlar reallaşacaq.

Bir neçə kəlme energetika sektorunu ilə bağlı demək istərdim. Çünkü bizim üçün bu, həmisi prioritet olub. Amma bu gün bizim enerji imkanımız bir çox ölkələr üçün də böyük ənəmər daşıyır. Bu sahədə də biz işimizi planlı şəkildə aparırıq. Əlbəttə, uzun illər ərzində böyük hazırlanmış işləri gedib ki, bərpəolunan enerji növləri Azərbaycanda inkişaf etsin, ilk növbədə, xarici investorlar hesabına və nəhayət, buna nail ola bilmişik. Xarici investorlar öz vəsaiti hesabına Azərbaycanda 710 meqavat gücündə üc. Güneş və külək elektrik stansiyasının tikintisi ilə məşğuldur. İkisi artıq inşa edilir, birinin də - Cəbrayıl rayonundakı stansiyanın inşası üçün hərəkətli işləri gedir. Yəqin ki, gələn il o inşaat da başlayacaq. Bu, ancaq başlangıçdır. Bizim artıq xarici investorlarla əldə etdiyimiz razılaşmala görə,

əlavə iki min meqavat və ondan da əlavə iki min meqavat Günəş və külək elektrik stansiyalarının inşası nəzərdə tutulur. Üstəlik, Kəlbəcər və Ləriçin rayonlarında su-elektrik stansiyalarının istehsal gücünü yenidən dəyərləndirilir. Çünkü biz müharibədən sonra ancaq ermənilərin dağlıqları su elektrik stansiyalarının istehsal gücünü hesablamışdıq. Orada 32 su-elektrik stansiyası var idi ki, ermənilər Kəlbəcər, Laçın'dan gedəndə onları vəhşilər kimi dağlırlar. Biz onları hesablayaraq müəyyən rəqəm səsləndirmişdik.

Ancaq indi dərin təhlil aparılır. Çünkü orada daha böyük həcmde su-elektrik stansiyalarının inşası mümkünür. Indi təhlil hazırlanır, yəqin ki, biz orada perspektivdə ancaq kiçik su-elektrik stansiyalarından mindən çox meqavat götürü bilərik. Artıq bir il yarım ərzində 9 su-elektrik stansiyasının inşası ya başa çatıb, ya da ki, bu ilin sonuna qədər başa çatacaq. Bu da əlavə, bize 50 meqavat verecek. Yəni, bu sahədə 1kinci Qarabağ müharibəsinə qədər prioritet sahə idid. Ancaq bu gün bu, artıq yeni piləyə qalxır. Yəni də demək istəyirəm ki, bərpəolunan enerji növlərinin istehsalına, - su-elektrik stansiyalarından başqa, - dövlət bir manatda pul qoymur, ancaq xarici investisiyalar qoyular. Əlbəttə, bu, bizə imkan verəcək ki, bəzən ələmətli prosesdir. Bizim quru sərhədlərimiz bağlıdır və bağlı olmalıdır. Nə qədər imkanları varsa, o qədər də gəmi, tanker, bərə istehsal etməlidir. Bu zavodun imkanları gərek yenidən araşdırılsın. Mənə verilən məlumatata görə, ilde 6 tanker - bərə, yük gəmi-si istehsal oluna bilər. Baxmaq lazımdır ehtiyac nə qədərdir, Xəzəryanı ölkələrdə gəmilərin sayı nə qədər artacaq. Qonşu ölkələrlə bu məsələləri müzakirə etməliyik. Ola bilsin, biz qonşu Xəzər ölkələri ilə istehsal olunacaq gəmilərin növleri ilə bağlı hansı razılığa gelək ki, eyni gəmi növlərini istehsal etməyək. Çünkü Xəzər üzərində yükdaşımaların həcmində artırılması artıq reallıqdır. İndiki şəraitdə biz buna hazırlıq. Amma biz Beynəlxalq Deniz Ticarət Limanının ikinci fazasına başlamalıq, limanı genişləndirməliyik. Mənə bu yaxınlarda verilən məlumatata görə, artıq ərazimizdən keçən yükleri aşırılaşdırmaq imkanımız yoxdur. Çünkü biz bəyənlər ticarət limanını o vaxt olan yüklərə görə inşa etmişik, birinci fazasını başa çatdırılmışq. İndi tezliklə ikinci fazaya keçmək lazımdır. Hökumətə də tapşırıq verildi, nə lazımdırsa, onu edəcəyik. Dibdərinləşdirmə işləri də aparılmalıdır. Çünkü Xəzərin sunuyun səviyyəsi düşür. Ona görə gəmilərin dərəcədən artırılması artıq reallıqdır. İndi gəmilərin inşası, bütün bizim nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mexanizm kimi işləməlidir və mən bunu hökumətə tapşırımsam. Baş nazirin rəhbərliyi altında indi müşavirələr keçirilib. Gələn ilin bütçəsi formalasdanda, əlbəttə ki, biz bu sahəni xüsusi nəzərdə tutulur. Limanın genişləndirilməsi, yeni gəmilərin inşası, bütün nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mexanizm kimi işləməlidir və mən bunu hökumətə tapşırımsam. Baş nazirin rəhbərliyi altında indi müşavirələr keçirilib. Gələn ilin bütçəsi formalasdanda, əlbəttə ki, biz bu sahəni xüsusi nəzərdə tutulur. Limanın genişləndirilməsi, yeni gəmilərin inşası, bütün nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mexanizm kimi işləməlidir və mən bunu hökumətə tapşırımsam. Baş nazirin rəhbərliyi altında indi müşavirələr keçirilib. Gələn ilin bütçəsi formalasdanda, əlbəttə ki, biz bu sahəni xüsusi nəzərdə tutulur. Limanın genişləndirilməsi, yeni gəmilərin inşası, bütün nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mexanizm kimi işləməlidir və mən bunu hökumətə tapşırımsam. Baş nazirin rəhbərliyi altında indi müşavirələr keçirilib. Gələn ilin bütçəsi formalasdanda, əlbəttə ki, biz bu sahəni xüsusi nəzərdə tutulur. Limanın genişləndirilməsi, yeni gəmilərin inşası, bütün nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mexanizm kimi işləməlidir və mən bunu hökumətə tapşırımsam. Baş nazirin rəhbərliyi altında indi müşavirələr keçirilib. Gələn ilin bütçəsi formalasdanda, əlbəttə ki, biz bu sahəni xüsusi nəzərdə tutulur. Limanın genişləndirilməsi, yeni gəmilərin inşası, bütün nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mexanizm kimi işləməlidir və mən bunu hökumətə tapşırımsam. Baş nazirin rəhbərliyi altında indi müşavirələr keçirilib. Gələn ilin bütçəsi formalasdanda, əlbəttə ki, biz bu sahəni xüsusi nəzərdə tutulur. Limanın genişləndirilməsi, yeni gəmilərin inşası, bütün nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mexanizm kimi işləməlidir və mən bunu hökumətə tapşırımsam. Baş nazirin rəhbərliyi altında indi müşavirələr keçirilib. Gələn ilin bütçəsi formalasdanda, əlbəttə ki, biz bu sahəni xüsusi nəzərdə tutulur. Limanın genişləndirilməsi, yeni gəmilərin inşası, bütün nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mexanizm kimi işləməlidir və mən bunu hökumətə tapşırımsam. Baş nazirin rəhbərliyi altında indi müşavirələr keçirilib. Gələn ilin bütçəsi formalasdanda, əlbəttə ki, biz bu sahəni xüsusi nəzərdə tutulur. Limanın genişləndirilməsi, yeni gəmilərin inşası, bütün nəqliyyat qurumlarının vahid mexanizm kimi işləməsi. Çünkü əvvəller bu, yox idid, necə deyərlər, hərəsi yorğanı öz tərəfinə dərtirdi. İndi gəmiliyik, liman, dəmir yolu bir mex

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində qalması tamamilə qəbul edilməzdır

(Əvvəli 3-cü səhifədə)

Əlbəttə ki, Qarabağda gənə işlərle bağlı bir neçə kəlmə demək istərdim. Çox danışmaq istəmirdim, çünki hər şey göz qabağındadır. Bütün işlər plan üzrə gedir. Infrastruktur işləri - artıq yaşayış binalarının inşasına başlanılib, Ağalı kəndi istifadəyə verilib, beş şəhərin Baş planı təsdiqlənib, yeni yaradılıcaq kəndlərin yerləri müyyəyen edilib. Ola bilsin ki, biz bu il yəni kəndlərin inşası, yaradılması ilə məşğul olacaq. Həmçinin tarixi abidələrin bərpası. Yəni, burada hər şey plan üzrə gedir. Qeyd etdiyim kimi, bu bölgə nəinki Azərbaycan üçün, dünya üçün nümunəvi bölge olacaq. Biz hər şeyi planlı şəkildə edirik. Əlbəttə ki, tələsirik, amma, eyni zamanda, tələskənliyə yol vermirmik. Bütün tender prosedurları keçməlidir, şəffaflıq tam təmin edilməlidir, orada heç bir inhisarcılıq olmamalıdır. Açıq tender prosedurları təmin edilir və ediləcək. İctimaiyyətə müntəzəm olaraq məlumat verilməlidir və veriləcək.

Əlbəttə ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurla bağlı işlər arasında əraq təhlükəsizliyi məsələləri də vacib məsələlərdəndir. Bu il bu problemlə neinki biz, artıq bütün dünya üzləşib. İndi informasiya kanallarında, mətbuatda taxıl qılıqlı ilə bağlı geniş məlumat yayılır. Əfsuslar olsun ki, biz də taxılın idxləndən böyük dərəcədə asılı olan ölkəyik. Bu asılılığı aradan qaldırmak üçün indi program hazırlanıb. Həm azad edilmiş torpaqlarda, həm de ölkəmizin digər yerlərində biz vaxt itirmədən, tezliklə taxıl istehsalını artırmağa və artıracaq. Mənə verilən son məlumatata görə, bu il heç vaxt istifadə olunmayan təqribən 100 min hektarda taxıl, yəni, buğda, arpa, dənli bitkilər ekilecek. Bu da bizim əraq təhlükəsizliyimizi gücləndirəcəkdir.

Bir sözə, yene də deyirəm, bu gün mən görülmüş işlərin kiçik hissəsini işıqlandırdım. Amma bu da kifayətdir hər kəs görən ki, nəhəng işlər görürük və qarşıda duran bütün vəzifələri icra edəcəyik.

***

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev və iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov çıxış edərək görülən işlər barədə məlumat veriblər.

***

Dövlətimizin başçısı müşavirəyə yekun vurub.

Prezident İlham Əliyevin yekun nitqi

- Sağ olun. İndi bu ilin iqtisadi göstəriciləri ilə bağlı və ümumiyyətlə, planlarımızın reallaşması ilə bağlı əminəm ki, heç kimdə şübhə yoxdur. Cənubi altı ayın yekunları onu göstərir ki, biz istədiyimizə nail olacaqıq.

İndi artıq gələn ilin bütçəsi ilə bağlı iş başlamalıdır və hökumət bütün işlərə rəhbərlik etməlidir, bütün qurumlar arasında koordinasiya aparılmalıdır və gələn ilin bütçəsi qarşıda duran vəzifələri icra etmək üçün bizə imkan yaratmalıdır. Dürüstləşmədən sonra builkil dövlət bütçəmiz məncə, Azərbaycan tarixində ən böyük büt-

cədir və biz isteyirik ki, artan imkanları maksimum səmərə ilə ölkəmizin inkişafına və insanların sosial rifahına yönəldək. Gələn ilin bütçəsində - əlbəttə ki, bütçənin parametrləri hələ müzakirə olunacaq, hələ vaxta var, amma mən əsas istiqamət olaraq yenə də sosial siyaseti görüram. Bu istiqamətdə, bu sahəde son illər ərzində çox böyük işlər görürlüb. Ancaq biz bu sahəye daim prioritet sahə kimi baxmalıyıq. Ona görə baxın, təkliflər verin, hansı elavə addımlar atıla bilər ki, insanların sosial müdafiəsi lazımi seviyyədə təmin edilsin, xüsusiət ən həssas kateqoriyadan olan insanların sosial məsələləri həll olunsun.

Təbii ki, gələn ilin bütçəsinde infrastruktur layihələrinin icrası nəzərdə tutulacaq və hesab edirəm ki, burada əsas məqsəd bu infrastruktur layihələrinin real iqtisadiyyatın artımına nə dərəcədə təsir etməsi məsələsidir. Cənubi bütövlükdə son illər ərzində aparılmış işlərle Azərbaycan infrastruktur layihələrinin icrası ilə bağlı əsas məqsədlərə çatmışdır. Biz bu mən real həyatda görürük, həm de Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunun hesabatlarında da görürük. Cənubi biz indi təbii qazın ixracatçısı olaraq ölkə daxilində qazlaşmanın 96 faizə çatdırılmış - əlbəttə ki, Qarabağsız, mən o bölgəni nəzərdə tutmuram. Elektrik enerjisinin idxalçısı idik, indi ixrac edirik və ixrac yollarını genişləndiririk. Avtomobil yolları, dəmir yolları, hava limanları, içməli su layihələri, yeni böyük layihələr icra edildi. Əlbəttə ki, növbəti məhələdə sosialyolümlü infrastruktur layihələri mütləq icra edilməlidir. Biz bu dəfə də xüsusiət məktəb tikintisine əlavə vəsait nəzərdə tutduq. Hələ ki, əfsuslar olsun, yararsız vəziyyətdə olan məktəblər var. Biz onları təsbit etməmiş və sosial infrastruktur yanaşı, yene də deyirəm, real sektora xidmət göstərən infrastruktur layihələrinə xüsusiət baxmaq lazımdır.

Burada mən suvarma ilə bağlı layihələri xüsusiət qeyd etmək istəyirəm. Azad edilmiş ərazilərdə həm böyük su anbarları və su kanallarının tikintisi, həm içməli su təchizatı nəzərdə tutulur - biz Şərqi Zəngəzuru azad etməklə böyük su mənbələrinə yene də qayıtmışq, onlar da işğal altında idi. Eyni zamanda, suvarma məsələləri böyük dərəcədə Kəlbəcər və Laçın su mənbələri hesabına təmin ediləcək. Bu yaxınlar da Kəlbəcər, Laçın rayonlarında olarken mənə layihə təqdim edildi. Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən içməli suyun Azərbaycanın Aran bölgəsinə qədər getirib çatdırması layihəsi də var. Yəni, bu, içməli su ilə bağlı olan problemləri böyük dərəcədə həll edəcək. Ona görə bu layihələrə xüsusiət baxmaq lazımdır.

İcməli suya və suvarmaya gəldikdə, biz, eyni zamanda, xarici investisiyalardan da istifadə etməliyik. Mənə bu yaxınlar da məruzə edildi ki, bəzi şirkətlər Ələt Azad İqtisadi Zonasında fəaliyyət göstərmək üçün, o cümlədən Xəzər suyunun duzluşlaşdırılması layihəsi ilə bağlı

müraciət etmişlər. Bunun da çox böyük əhəmiyyəti var. Bu, dünyadan bir çox ölkələrində artdıq sınaqdan çıxmış layihələrdir və burada dövlət-özəl sektor tərəfdəşlığı da mümkündür. Əlbəttə, eyni zamanda, dövlət-xətti ilə, özəl investisiya xətti ilə ayrı-ayrılıqlıda layihələrin icrası nəzərdə tutulmalıdır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası ilə bağlı gələn ilin təklifləri yegan ki, yaxın aylarda mənə təqdim ediləcək. İnfrastruktur, yaşayış binaları, kəndlərin qurulması - bütün bu layihələr gələn ilin bütçəsində olmalıdır. Cənubi biz bu il infrastruktur layihələri ilə daha çox məşğul idik. Buna baxma夸ra, biz Şuşa şəhərində dövlət vəsaiti xətti ilə yaşayış kompleksinin tikintisine də artıq başlamışq. Ağdam şəhərində isə özəl sektor xətti ilə yaşayış binalarının tikintisine başlamışq. Ona görə dövlət bütçəsində bu məsələlər nəzərə alınmalıdır. Burada da azad edilmiş torpaqlarda binaların inşasında, o cümlədən digər layihələrin icraatında özəl sektor və dövlət tərəfdəşlığı çox vacib ola bilər. Burada qeyd olunan məsələ də hesab edirəm, çox düzgün qoyulub. Dövlət-özəl sektor tərəfdəşliği üçün eger qanunvericilikdə əlavələr edilməlidir, biz bunu da mütləq etməliyik. Büttövlükdə ölkəmizin investisiya iqtisadiyyatı daha da yaxşılaşdırmaq üçün nə lazımdır, onu da etməliyik. Cənubi xarici və yerli investisiyalar olmadan ölkə iqtisadiyyatı inkişaf edə bilməz.

Bizim əsas məqsədimiz indi qeyri-neft sektorunun daha da inkişafı ilə bağlıdır. Bütün ilkin sərtlər var. Azərbaycan dünyada özünü etibarlı tərəfdəş kimi təsdiqləyib. Nəhəng neft-qaz layihələri göstərib ki, biz bütün öhdəlikləri yerinə yetiririk. İmzalanmış kontraktlarda bir vergül belə dəyişdirilməyib. Bu da bizim bölgəmizdə müşahidə olunan mənzərə ilə müqayisədə bir qədər ferqlidir. Ona görə bu, investor üçün əsas sərtlərden biridir ki, onun investisiyaları nə dərəcədə qədəmdir. Bu, bizdə var, gözəl investisiya iqtisadiyyatı var, hazırlıqlı kadr potensialı var. Bu gün artıq bu, reallıqdır və bu istiqamətdə əlavə adımlar atılacaq.

Bildiyiniz kimi, biz xarici aparıcı ali məktəblərdə Azərbaycan gənclərinin dövlət xətti ilə təhsil alması proqramını da yenidən işə saldıq. Kadır hazırlığı, əlbəttə ki, çox vacib olan məsələdir, bu da var.

Ölkəmizdə sabitlik, əminəmliylik, xalq-iqtidər birliyi, milli həmrəylik - bütün bunalar çox önemli amillərdir. Bu gün dünən yada gedən proseslərə nəzər saldıqda görürük ki, bəzi yerlərdə investisiyalar üçün ümumiyyətə şərait yoxdur. Cənubi investor riskli ölkəyə getməz. Biz o vaxt - 1990-ci illərin əvvəlindən en riskli sayılan ölkəyə Ulu Önderin yorulmaz səyəleri nəticəsində milyardlarla dollar investisiya getirə bilməsik. Haraya? Neft sektoruna. Həq qaz layihələrinə o qədər də maraq yox idi. Cənubi bizim üçün ən cəlbəcili sektor bu idi. Amma bu gün qeyri-neft sektö-

rəna investisiya qoymaq üçün böyük şirkətlər müraciət edir və müraciətlərin sayı artır. Cənubi bütün bu amillərin vəhdəti buunu təmin edir. Investisiya iqtisadiyyat, böyük şirkətlərlə bizim eməkdaşlığımız, siyasi sabitlik, əlbəttə, ikinci Qarabağ mühərbi bəsindəki Qələbə investorları daha da inandırırdı. Cənubi artıq məharibə riskləri yoxdur. Eyni zamanda, Azərbaycana olan münasibət, onuz da müsbət münasibət dəha da müsbət doğru dəyişdi. Cənubi bizim kimi 44 gün ərzində o çətin reliyef nəzərə almaqla məharibə aparmaq və qalib gelmek, əlbəttə, hesab edirəm ki, dünyada hər kəs tərəfindən qiymətləndirilir. Ona görə biz özəl sektoru ve xarici investorları ölkəmizdə dəha böyük sayda cəlb etməliyik. Bunun üçün, əlbəttə, əsas investisiya getirə biləcək ölkələrdən biz dəha da feal işləmeliyik. İqtisadiyyat Nazirliyi və bizim digər qurumlarımız, o cümlədən Turizm Agentliyi bu sahəni də təbliğ etməlidir, təkcə bizim təbii özəl sektorla işləməliyik. Azərbaycanda müntəzəm olaraq biznes forumlar, investisiya konfransları keçirilməlidir ki, biz öz imkanlarını təqdim edək.

Sunqayıt Kimya Sənaye Parkında gedən işlərlə bağlı mənə məlumat verildi. Orada doğrudan da çox böyük investisiya layihələri icra edilir. Əlbəttə, biz istərdik ki, bizim digər sənaye zonalarımız da o zonaların xüsusiyyətini nəzərə alaraq investisiya layihələri icra etsin, bəlkə də o həcmədə yox, amma orada da bu proses dayanmasın. Cənubi bir neçə zonamız var, orada ilkin layihələr icra edildi və biz, o cümlədən xarici investorları bölgələrə cəlb etməliyik - əlbəttə, Cəbrayı və Ağdam rayonlarına, artıq orada da işlər gedir. Əminəm ki, o zonanın çox böyük perspektivləri olacaqdır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda gedən işlərlə bağlı, artıq orada daimi iş yerləri yaradılır. Əlbəttə, orada müvəqqəti iş yerləri, inşaatda işləyənlər üçün, eyni zamanda, daimi iş yerləri yaradılır. Məsələn, 9 yarımlıstanlı yaradılıb, orada daimi iş yerləri var. Şuşa şəhərində indi oteller fəaliyyət göstərir. Beşulduzu otel inşa edilir və gələn il o otel hazır olacaq - ondan sonra, tarixi obyektlərin təmir ediləsi. Yəni, bir sözə, hər bir sahə üzrə daimi iş yerləri yaradılır və bütün cavabdeh qurumlar çalışımlıdır ki, o iş yerlərində o rayonlardan olan insanlar çalışıssın - gənc nəsil, o rayonların nümayəndələri, onların uşaqları, onların nəvələri. Buna xüsusiət diqqət yetirmək lazımdır.

Keçmiş məcburi köçkünlər arasında da ixtisaslar üzrə seçim aparılmalıdır. Məsələn, energetika, xidmət sektor, sosial sahə, həkimlər, müəllimlər. İndi Ağdam şəhərində süretle məktəb tikilir. Orada kim dərs deyəcək? Ağdamdan olan, orada yaşamış müəllimlər və yaxud onların uşaqları, onların nəvələri. Bax, buna xüsusiət fiqir vermək lazımdır. Biz bu yolla keçmiş məcburi köçkünlər öz doğma torpaqlarına daha da tez qaytaracaq və eyni zamanda, onları iş yerləri ilə tə-

min edəcəyik. İndi Şuşa şəhərində xəstəxana, məktəb, bir neçə mədəniyyət obyekti tikilir. Orada çalışacaq insanlar, əlbəttə ki, eksəriyyəti şüsalılar olmalıdır. Buna fikir verin. Cənubi bu, çox vacib olan məsələdir.

Bərpaolunan enerji növləri ilə bağlı mən giriş sözümüzdə qeyd etdim ki, bizim doğrudan da çox böyük potensialımız var. Artıq kontraktlar imzalandı, icra edilir və yeni kontraktların imzalanması gözlənilir, memorandumlar imzalanır. Bizim Xəzər dənizi kimi çox nəhəng bir enerji mənbəyimiz var. Bu-nu artıq beynəlxalq mütəxəssislər də qeyd edirlər. Xəzər dənizinin küləyi bəzi hallarda bizim üçün bəlkə də problem yaradır. Amma, əksinə, bu, Bakının havasını təmizləyir. Xəzəri əsəndə biz hamımız sevinməliyik ki, şəhərə təmiz hava gəlir. Amma bu küləyin de çox böyük şirkətdən Xəzər dənizində külək elektrik stansiyalarının tikintisi ilə bağlı ilkin təkliflər gəlib. Onlar indi həm Energetika Nazirliyi, həm İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən öyrənilir, təhlil aparılır. Əlbəttə, biz bilirik potensial nədir, biz bilirik ki, bu, xarici investorlar üçün calbedicidir. Onu da deməliyəm ki, artıq bu sahədə böyük şirkətlər arasında rəqabət var və çox ciddi rəqabət var. Mən indi o şirkətlərin adlarını çəkmək istəmirəm. Amma bu sahəyə investisiya qoymaq istəyənlərin sayı kifayət qədər oxdur. Ona görə biz düzgün seçim edəcəyik. Yəni, demək istəyirəm ki, mən burada investisiyalarla bağlı qılıqlı görmürəm.

Əsas ixrac yolları. Ona görə mən qeyd etdim - Zəngəzur dəhlizi, Qara dənizin altından çəkilecek kabel, ənənəvi Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə yolu, Iran-Azərbaycan elektrik bağlantısı - bütün bu infrastruktura yenidən baxma夸ra lazımdır. Əgər biz orta hesabla, bələ demək mümkünse, ilde 1000 meqavat gücündə elektrik enerjisini ixrac edə bilək. Ona görə mən "Azərenerji"yə tapşırıq verdim, indi hökumət də, aidiyyəti qurumlara da tapşırıq verirəm, biz bu işi əsaslı etməliyik. Yəni, əlavə 1000 meqavat, ya xud da 1500 meqavatla kifayətlenmək lazımdır. Bəlkə də daha böyük investisiyalar qoşa, amma ələ edək ki, sabah bizdə artıq enerji hasil ediləndə ixracla problem olmasın. Potensial alıcılarla da danışıqlar başlanmalıdır. Mənəcə, biz gözleməliyik ki, kimse gələn qapımızı döysün, bu il özümüz bazarları, mümkin olan bazarları təsbit etməliyik. Oraya heyetlər göndəriləndir, sərtlər razılışdırılmalıdır. Cənubi gələcək bununla bağlıdır. Biz hamımız yaxşı bilirik ki, artıq ənənəvi enerji növlərinə investisiyalar dayanacaq. Hidrogen, yaşıllı hidrogen, elektrik enerjisi - bunlardır gələcəyin enerji növləri. Biz burada bir addim geri olmamalıyıq, əksinə, qabağa getməliyik və bütün imkanlar var.

(Ardı 5-ci səhifədə)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV: Erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində qalması tamamilə qəbul edilməzdir

(Əvvəli 4-cü səhifədə)

Kölğə iqtisadiyyatı ilə mübarizədə yaxşı nəticələr olde olunsa da, yənə kölğə iqtisadiyyatı və narahat eden məsələlər var. Əfsuslar olsun ki, etimad göstərdiyim bəzi kadrlar bu etimadı doğrultmayıblar. Kölğə iqtisadiyyatı, əlbəttə, hər ölkədə var, əsas məsələ onun həcmidir, dövlətin, hökumətin buna münasibəti dir. Dövlətin və hökumətin buna münasibəti belədir ki, bu, Azərbaycanda olmamalıdır və bizim əlimizdədir ki, bu, olmasın. Çünkü texnologiyalar inkişaf edir, yeni nəzarət imkanları yaranır. Burada kölğə iqtisadiyyatı adlı menfi faktor olmamalıdır, yaxud da minimuma endirilmelidir. Ona görə ən qabaqcıl texnologiyalar tətbiq edilməlidir - uçot, nəzarət və əlbəttə, kadrların yerləşdirilməsi. Əgər qurumun başında dayanan kadr öz cibinə işləyirsə, isteyirsən hansı

elektron nəzarət vasitəsi olursa-olsun, onuz da onun heç bir əhəmiyyəti olmayıcaq. Ona görə burada bu amillərin vəhdəti olmalıdır. İnstiutiv tədbirlər, əlbəttə ki, dövlət nəzarəti, ictimai nəzarət və kadr-ların düzgün seçilməsi. Ona görə hesab edirəm, baxmayaraq ki, büdcəmiz artıb, o cümlədən şəffaflıq neticəsində böyük dərəcədə artıb, buna görə yənə de rezervlər var. Kölğə iqtisadiyyatı bu rezervləri faktiki olaraq dövlətdən götürüb kiminse cibinə istiqamətləndirir. Buna son qoyulmalıdır və biz bütün imkanlardan istifadə etməliyik.

İxrac coğrafiyasının genişləndirilməsi ilə bağlı son vaxtlar müəyyən addımlar atılmışdır. Biz bunu statistikada da görürük. Amma buna daha da ciddi fikir vermək lazımdır. Çünkü biz ixrac yönümlü iqtisadi model üzərində işləyirik və qeyri-neft ixracını artırırıq. Mənim dediyim rəqəmlər də

bunu göstərir. Amma bu rəqəbat-qabiliyyəlli məhsulu istehsal etmək hələ məsələnin həlli deyil, gərək bazara girəsən. Bazar uğrunda da mübarizə gedir, özü də nəhəng şirkətlər terəfindən. Dünyanın əsas bazarları çoxdan təmin edilib, bölnüb və o bazara girmək üçün gərək hansıa əlavə bir dəyər verəsən. Ona görə bunnarla mütləq ciddi baxmaq lazımdır. Sertifikatlaşma getməlidir, emal sənayesi, yüngül sənaye də sürətlə inkişaf etməlidir. Əfsuslar olsun, baxmayaraq ki, müəyyən addımlar atılıb, amma pambıqçılıqda hələ də yığılan 50 faiz məhsul mahlıc kimi ixrac olunur. Özəl sektor Mingəçevir şəhərində iki, ya üç fabrik qurmuşdu, sonra bu iş dayandı. Ona görə baxmaq lazımdır. Təqdimatlar etmək lazımdır, bəlkə hansıa imtiyazlar vermək lazımdır.

İndi burada qeyd olundu ki, biz dürüstləşmə zamanı əlavə

vəsaitin bir hissəsini kreditlərə istiqamətləndirdik. Baxmaq lazımdır, bu sahə perspektivlidir, cünti bu sərvət bizim əlimizdədir. Bəs nə üçün biz burada itirməliyik? Biz dəyər zəncirini niyə tam işə sala bilmirik? Belə istiqamətlərcoxdur.

Kənd təsərrüfatı emalı ilə bağlı. Elə məhsul buraxmaliyiq ki, istənilən bazara ixrac edilə bilisin. Ona görə sertifikatlaşma, ixrac bazarlarının genişləndirilməsi istənilən halda lazımdır, indiki şəraitde bəlkə daha çox lazımdır. Çünkü ixracın şaxələndirilməsi bizə imkan verəcək ki, geləcəkdə qeyri-neft sektorunun hesabına ölkəmizi gücləndirə bilək.

Mən artıq qeyd etdim, biz hamımız yadda saxlamalıyıq, çox güman ki, dünya iqtisadiyyatında tənəzzül, yəni, re-sessiya qəçilənməzdir və buna hazır olmaq lazımdır. Reses-siya, əlbəttə, əger baş verərsə, ilk növbədə, neftin qiymə-

tinə mənfi təsir göstərəcək. Ona görə gələn ilin büdcəsində neftin qiyməti düzgün seçilməlidir. Biz bu barədə hələ danışacaqıq, vaxta var. Amma biz dünyada gedən prosesləri, əlbəttə ki, izləməliyik. Çünkü Azərbaycan dünya iqtisadiyyatının bir parçasıdır.

Gələn il görülecek işlər əminəm ki, ölkəmizi daha da gücləndirəcək. Biz verdiyimiz bütün vədlərə həmişə sadıq olmuşuq, vədlərə əmel etmişik. Azərbaycan xalqına nə vəd vermişə, onu yerinə yetirmişik - bütün sahələrdə, o cümlədən iqtisadi və sosial sahəde. Əminəm ki, biz bundan sonra da həmişə öz sözümüzə sadıq olacaqıq, istədiyimizə nail olacaqıq. Arzularımız da odur ki, ölkəmiz güclənsin, xalqımız daha yaxşı yaşasın.

Sağ olun.

AZERTAC-in
materialları əsasında

"Komando hazırlığı" kursunun növbəti buraxılış mərasimi keçirilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, Azərbaycan Ordusunda şəxsi heyətin hazırlıq səviyyəsi və bölmələrin döyüş qabiliyyəti artırılır.

Müdafıə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, 2022-ci ilin hazırlıq planına əsasən, "Komando hazırlığı" kursunu müvəffəqiyyətlə bitirən hərbi qulluqçulara sertifikatların və beretlərin təqdimolunma mərasimi keçirilib.

Əvvəlcə xalqımızın ümumiyyəti Heydər Əliyevin və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda edən şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükütlə yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Buraxılış mərasimində Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin təcrübəsinə əsaslanaraq təşkil olunan "Komando hazırlığı" kurslarının bölmələrin döyüş qabiliyyətinin artırılmasında, hərbiçilərin peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsində müsbət təs-

rindən danışılıb.

Kursu müvəffəqiyyətlə bitirən hərbi qulluqçulara gələcək xidmətlərində uğurlar arzulanaq sertifikat və beretlər təqdim olunub.

Sonda şəxsi heyət tribuna öündən təntənəli keçid edib.

Hərbi vəzifəlilərin təlim topluğu davam edir

Müdafıə nazirinin təsdiq etdiyi 2022-ci ilin döyüş hazırlığı planına əsasən, "N" hərbi hissəsində hərbi vəzifəlilərin təlim topluğu davam edir.

Müdafıə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, hərbi vəzifəlilər ssenariyə uyğun olaraq şərti düşmənin kəşfiy-

yat-diversiya qruplarının zərarsızlaşdırılması üzrə döyüş tapşırıqlarını yerinə yetiriblər.

Ehtiyatda olan hərbi vəzifəlilərin döyüş vərdislərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə keçirilən təlim topluqları iyulun 23-dək davam edəcək.

"Snayper hazırlığı" kursu başa çatıb

Müdafıə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, cari ilin döyüş hazırlığı planına əsasən, Quru Qoşunlarında keçirilən "Snayper hazırlığı" kursu başa çatıb.

Kurs müddətində snayper tüfənglərinin taktiki-texniki xüsusiyyətlərinə yiyələnən hərbi qulluqçular atəş hazırlığı üzrə praktiki vərdislərini təkmilləşdiriblər.

Atəş mövqeyinin seçilməsi, maskalanma, müxtəlif məsafələrdə yerləşən hədəflərin aşkar olunaraq sərrast atəşlə məhv edilməsi və digər tapşırıqlar snayperlər tərəfindən yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirilərək müvəffəqiyyətlə yerinə yetirilib.

Raket və artilleriya bölmələrində atəş tapşırıqları yerinə yetirilib

Müdafıə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, 2022-ci ilin döyüş hazırlığı planına uyğun olaraq, Quru Qoşunlarının raket və artilleriya bölmələrində atəş tapşırıqları yerinə yetirilib.

Plana əsasən atəş dəstəyi həyata keçirəcək bölmələr daimi dislokasiya məntəqələrindən cəmləşmə rayonlarına çıxarırlaraq atəş mövqelərini tutublar.

Real döyüş şəraitinə uyğun keçirilən təlimdə şərti düşmən hədəflərinin aşkar olunaraq sərrast atəşlə məhv edilməsi tapşırıqları icra edilib.

Təlimin keçirilməsində əsas məqsəd raket və artilleriya bölmələrində komandirlərin idarəetmə vərdislərinin təkmilləşdirilməsi, hərbi qulluqçuların bilik və bacarıqlarının artırılması, eləcə də döyüş əməliyyatları zamanı fəaliyyətlərin planlaşdırılması və digər qoşun növbələri ilə qarşılıqlı əlaqənin inkişaf etdirilməsidir.

*Vətən müharibəsi şəhidi
Harun Alqayevin xatirəsi
nə həsr olunan "Dəmir
yurruqla Zəfərə doğru"
kitabının təqdimat mərasimi
keçirildi. Həzi Aslanov
adına Ordu İdeoloji
və Mədəniyyət Mərkəzin
də keçirilən tədbirdə şəhidin
ailə üzvləri, yaxınları,
döyüş yoldaşları və ictimaiyyət nümayəndələri
istirak etdilər.*

Əvvəlcə ümummilli lider Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın suverenliyi uğrunda şe-

hid olanların ezziz xatirəsi bir dəqiqlik sükutla yad edildi. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi.

Harun Alqayev 1992-ci ildə Balakən rayonunun Gərəkli kəndində dünyaya göz açmışdır. O, Cəmşid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyi bitirdikdən sonra Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbini (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi Institut) bitirmişdi. 2015-ci ildən "N" hərbi hissəsində taqım komandiri kimi xidmətə başlamışdı. Vətən müharibəsi döyüşlərində qəhrəmancasına vuruşaraq şəhidlik zirvəsinə ucaıldı.

Baş leytenant Harun Alqayev Azərbaycan Respublikası

Şəhidlərə həsr edilən anım mərasimi keçirildi

Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə döyüslərdə göstərdiyi şücaətə görə ölümündən sonra "Azərbaycan Bayraqı" ordeni ilə, "Vətən uğrunda", "İgidliyə görə", "Füzulinin azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə" və "Kəlbəcərin azad olunmasına görə" medalları ile təltif edilib.

Saire Güllüs Əliyeva şəhidin həyat və döyüş yolundan bəhs edən kitab yazıb.

Tədbirdə çıxış edən şəhidin atası Məhəmməd Alqayev və anası Kifayət Alqayeva göstərilən diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Respublika-

bərliyinə minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Döyüş yoldaşları şəhid zabitlə bağlı xatirələrini bölüşdülər.

***

Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzində Birinci Qarabağ müharibəsi şəhidi Əliyev Elşad Hacıbaba oğlunun anım mərasimi keçirildi.

Şəhid E.Əliyev 27 fevral 1975-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. Binəqədi rayon 244 sayılı orta məktəbi əla qiyametlərlə bitirib. 1991-ci ildə Azərbaycan Texniki Universitetinə qəbul olub. 1993-cü ildə hərbi xidmətə çağırılıb. Ağdamın Şelli kəndi uğrunda gedən döyüslərdə qəhrəmancasına həlak olub.

Tədbiri giriş sözü ilə şəhi-

yırıq. Qanlı 20 Yanvar, 1992-ci il müharibələri onu cəbhəyə səsləyirdi. Bir gün Elşad dedi ki, mən də müharibəyə gedib vuruşacam, qayıdanda siz məni qəhrəman kimi qarşılayacaqsınız. Universitet təhsiliyi yarida qoyub müharibəyə getdi. Oğlumun dediyi həqiqət oldu. Biz onu son mənzilə qəhrəman kimi yola saldıq", - deyə şəhidin anası vurğuladı.

Şəhidin xalası Ziba xanım onu hərbi xidmətə yola saldıqları günü xatırladı. Dedi ki, Elşadı yola salanda əllərində bərk-bərk tutduğu Azərbaycan bayrağını və xəritəsini gördüm. Bunları sinəsinə si-

rindən danışdı. "Elşad sinifimizin əlaçı şagirdlərindən idi. Məktəbimizin müəllimləri ondan ağızdolusu danışardılar. Hər zaman dərsle bağlı bilmədiklərimizi ondan öyrənir, suallarımıza cavab alardıq. Onun geleceyinin parlaq olduğunu düşünürük. Məktəbi bitirdikdən sonra ailəsinə kömək məqsədilə işləmeye başladı. Sonra universitet təhsili ni yarımcıq qoyaraq döyüşə yollandı. Şəhidin anası Flora xanım Elşadın bu qərarına görə çox qürurlanmışdı".

Elşad Əliyevin anası Flora xanım dedi: "Oğlumun şəhədindən 29 il ötür. Buna baxmayaraq biz onu unutmur, ezziz xatirəsini daim uca saxla-

xaraq bizlərlə sağıllaşdı.

Daha sonra Azərbaycan Texniki Universitetinin müəllim heyeti şəhidlə bağlı qısa xatirələrini bölüşdülər. Onlar vurğuladılar ki, universitetinin belə igid və qorxmaz tələbələrinə görə hər birimiz fəxr edir və gələcək tələbələrimizə onların şücaətlərindən danışır.

Sonda şəhidin xatirəsinə həsr edilən şeirlər səsləndi, Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin yaradıcı kollektivi vətənpərvərliyi tərənnüm edən mahnılar ifa etdi.

Hüsnüyyə İDRİSOVA
"Azərbaycan Ordusu"

sının Prezidenti İlham Əliyev və Müdafiə Nazirliyinin rəh-

zin qəhrəmanlığı və şücaətinin iller keçə də, xalqımızın yadداşından heç zaman silinməyəcəyini qeyd etdi. "Vətən müharibəsində bütün dünya Azərbaycan xalqının haqq işi uğrunda apardığı mübarizəni gördü, şəhidlərimizin canı bahasına azad edilən tarixi torpaqlarımıza qovuşduğunun şahidi oldu. Ali Baş Komandanın dediyi kimi, "Qarabağ Azərbaycandır!" şüarı hər bir əsgərin, zabitin döyüş devizine çevrildi".

Azərbaycan Hərbi Tarixi Müzeyinin rəisi ehtiyatda olan polkovnik Əzizəğa Qənizadə və Əməkdar jurnalist Telli Pənahlıçı çıxışlarında 1988-ci ildən etibarən Azərbaycanın mərd övladlarının Vətən, torpaq uğrunda apardıqları çətin, lakin olduqca şəreffi mübarizə yollardından bəhs etdilər.

Sonda şəhidlərin ailə üzvləri Afide Əhmədova və Günay Allahverdiyeva Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə şəhid ailələrinə göstərilən yüksək diqqət və qayğıya görə minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Xatirə tədbiri başa çatdıqdan sonra qonaqlara Heydər məscidində ehsan verildi.

Lala HÜSEYNOVA
"Azərbaycan Ordusu"

Tankçıların xatirəsi anıldı

Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı respublikamızın müstəqilliyi və ərazi bütövülüyü uğrunda şəhid olmuş könüllülərdən ibarət Səbail tank taborunun döyüşçüləri - Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı, tank komandiri Əsəd Əhmədovun və sürücü-mexanik Nazim Allahverdiyevin doğum günü münasibətə Şəhidlər xiyabanında xatirələri anıldı. Mərasimdə Milli Məclisin deputatları, Azə-

baycan Hərb Tarixi Müzeyinin əməkdaşları, Yasamal rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndələri, şəhidlərin ailə üzvləri, döyüş yoldaşları, Vətən müharibəsi qaziləri Milli Qəhrəmanın məzarı önünə əklillər qoyub, tər qərənfillər düzdülər.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin və Vətən torpaqları uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqlik sükutla yad edildi. Azərbaycan Res-

publikasının Dövlət Himni səsləndi. Veteran Tankçılar İctimai Birliyinin sədri Hacı Əzimov anım mərasimində çıxış edərək şəhid tankçıların Birinci Qarabağ müharibəsində göstərdikləri igidliklərdən, erməni quldurları ilə ölüm-dirim savaşından və onların Səbail tank taborunda şəreffi xidmət yollarından danışdı.

Qərbi Azərbaycan İcmasının sədri, millət vəkili Əziz Əlkəberli Milli Qəhrəman Əsəd Əhmədovun təkcə Saral kəndinin deyil, bütün Qərbi azərbaycanlıların və xalqımızın qəhrəman, igit oğlu olduğunu bildirdi. Əsəd kimi qorxmazların yolunu davam etdirən Vətən övladlarının sayesində xalqımızın 30 ilə yaxın yurd həsrətinə son qoyulduğunu vurğuladı.

Sonra Yasamal rayon İcra Hakimiyyətinin Vətən müharibəsi iştirakçıları və şəhid ailələri ilə işin təşkilat şöbəsinin müdürü ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Samir İsmiyev hər iki şəhidin ailə üzvlərinə başsağlığı verdi. S.İsmiyev şəhidlərimi-

*Fiziki hazırlıq***“Azərbaycan əsgəri iradəli, dözümlü və sağlamdır”**

Mədəniyyət paytaxtimiz olan Şuşa şəhərində ezamiyətdə olduğumuz zaman günün nizam qaydasına uyğun olaraq fiziki hazırlıqla məşğul olan Vətən müdafiəçiləri ilə görüşüb səhbətləşdik. Kiçik gizir İslam Abdullayevin rəhbərliyi ilə şəxsi heyət müxtəlif idman hərəkətlərini edir, verilən tapşırıqların öhdəsində asanlıqla gəldirdi. Məşğələ rəhbərinin əmri ilə əsgərlərin turnikdə, paralelqollarda və digər idman aletlərində deyilən hərəkətləri eyni anda yerinə yetirmələri göz oxşayırdı. Gözəl mənzərəni seyr etdikcə hiss olunurdu ki, Vətən keşikçilərimizin fiziki hazırlığı olunduqca yüksək səviyyədədir.

- Əsgərlərimizin fiziki hazırlığı daim diqqət mərkəzində saxlanılır, - deyə kiçik gizir Abdullayev səhbətə başladı. - Çünkü şəxsi heyətin fiziki cəhətdən möhkəm, güclü və çevik olması onların döyüş ruhunu daha da artırır. Buna görə də hərbi hissenin bütün bölmələrində fiziki hazırlıq saatlarına düzgün riayət olunur. Burada müasir standartlara cavab verən idman şəhərciyi

hərbi qulluqçularımızın idmanın bütün növləri ilə məşğul olmalarına geniş imkanlar yaradır. Yaradılan şəraitdən lazıminca istifadə edən əsgərlərimiz iradəli, güclü, dözümlü və sağlamdır.

Məşğələ rəhbəri fiziki hazırlığının mahiyyətindən və məqsədindən də söz açaraq fiziki hazırlığı yüksək səviyyədə olan əsgərin döyüş hazırlığının da yüksək olduğunu bildirdi. "Fiziki hazırlıq zamanı verilən tapşırıqları cəld, vaxtında və düzgün yerinə yetirən həbi qulluqçu döyüş meydanın-

da daim irəlidə olur. Bunun üçün də məşğələlər zamanı əsas məqsəd döyüşçünü sağlam, iradəli, dözümlü və çevik yetişdirməkdir. Buna görə də normativləre uyğun olaraq vaxtaşırı onlardan 100 və 3000 metr məsaflərə qaçış, turnik, paralelqol və s. məqbul imtahanlar götürülür".

- Fiziki hazırlığın faydaları bununla bitmir, - deyə kiçik gizir İslam Abdullayev səhbətə davam etdi. - O, təkcə saqlamlığın qorunmasına, bədən quruluşunun formallaşmasına, iradənin və gücün artırılmasına-

na xidmət etmir. Fiziki hazırlıq gənclərimizin gələcəkdə laiyqli vətəndaş kimi formalasmasında və vətənpərvər ruhda təriyə olunmasında rol oynayan əsas amillərdən biridir. Bunun nəticəsidir ki, rəşadətli Azərbaycan Ordusunda xidmət edən hər bir əsgərin döyüş ruhu, vətənpərvərlik hissi yüksək səviyyədədir. Vətən müharibəsi bunun bariz nümunəsidir. Vətəninə sevgi və məhəbbət bəsləyen gənclərimiz qorxu bilmədən, çəkinmədən düşmən üzərinə şığıdlar. Bunu görən düşmən qorxaraq döyüş meydanından qaçmaq məcburiyyətində qaldı.

Daha sonra sağlam ruhda böyükən əsgərlərimizin fikrini öyrənmək üçün onlara yaxınlaşdıq. Ordu sıralarına Salyan rayonundan çağırılan əsgər İlham Eyvazov peşəkar komandır heyətinin rəhbərliyi altında keçirilən məşğələnin köməkliyi ilə fiziki hazırlıqlarını daim artırıqlarını qeyd etdi. "Biz təkcə idman saatlarında yox, əlavə olaraq asudə vaxtlarımızda da idman şəhərciyinə gəlib məşq edir, gücümüzü artırırıq".

- Peşəkar və qayğıkeş komandirlərimiz fiziki cəhətdən möhkəm olmayış üçün əllerindən gələn edirlər. Hər birimizə doğma münasibət bəsləyirlər. Bu cür diqqətin qarşısında biz də üzərimizə düşən

vəzifənin məsuliyyətini yaxşı dərk edirik. Bunun üçün xidmətimizi qüsursuz təşkil edərək, verilən bütün əmri və tapşırıqları yerinə yetiririk, - deyə əsgər Nurcan Məmmədov bildirdi. Söhbətimiz zamanı öyrəndim ki, bu əsgər güləş idman növü ilə məşğul olub, respublika üzrə keçirilən çempionatda yer de tutub.

Əsgər Hüseynaga Muxtarov Şuşa şəhərində xidmət etdiyi üçün qürur duyduğunu dedi. "Hər zaman arzulayırdım ki, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi üçün başlanacaq döyüslərdə iştirak edim. Amma bu mənə nəsib olmasa da, bu gün ordumuza işğaldan azad etdiyi Şuşa şəhərinin müdafiəçilərindənəm. Buna görə də üzərimə düşən hərbi vəzifəni düzgün yerinə yetirirəm ki, ailəmin və dostlarmın yanına başluca qaydım".

Digər əsgərlər də fiziki hazırlığın mahiyyətindən, Şuşada xidmət etməyin qururundan, hərbi hissədə yaradılan şəraitdən, onlara göstərilən diqqət və qayğıdan ağızdoluşu danışdır. Hərbi hissədə yaradılan şərait, şəxsi heyətde formalasdırılan ruh yüksəkliyi her birimizə xoş tövssüratlar bəxş etdi.

**Baş leytenant
Orxan HÜSEYNLİ
"Azərbaycan Ordusu"**

"Məharibə iştirakçıları dövlətin qayğısını hər zaman hiss edirlər"

Ötən ilin martında avtomobil şinlərinin təmiri və bərpası üçün aktivlər almaq məqsədilə özünüməşgulluq programına müraciət etdim. Təlimlərdə iştirak etdim və qiymətləndirmədə uğurla kecdim. Nəhayət ki, aktivlərlə təmin edildim. Bunun üçün Dövlət Məşğulluq Xidmətinə minnətdəram. Qazilər, məharibə iştirakçıları dövlətin qayğısını hər zaman hiss edirlər. Hər şey göz önündədir. Digər qazilərə məsləhətim odur ki, özünüməşgulluq programına qoşulsun, öz gələcək biznes planları üzərində işləyib karyeralarını qurunlar.

Bunu AZERTAC-a müsahibəsində Vətən məharibəsi qazisi Vüsal İbrahimov deyib.

44 şərfli günün iştirakçılarından olan Vüsal Füzuli və Cəbrayıl rayonları, o cümlədən Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsi uğrunda aparılan hərbi əməliyyatlarda iştirak edib: "Vətən məharibəsi başlayanda könüllü olaraq ərazi bütövülüyümüzün bərpası uğrunda döyüşlərə yollanırdı. Təessüf ki, məharibənin otuz üçüncü günü Hadrutda qəlpə yarası alındı. Çok istəsəm də, döyüşü davam etdirə bilmedim. Otuz üç gün ərzində savaş meydanında həm sevinc, həm kədər, həm qurur hissələrini bir yerde yaşadı. Qazandığımız qələbələr məni sevindirə də, her qarış uğrunda gedən gərgin döyüşlər zamanı ağır yaralanan, şəhid olan silahdaşlarımıza görə qəlbim gəynəyirdi. Elə oğulların məqəmi yüksək olsa da, itkisi hər birimiz, xalqımız üçün çox ağırdır. Şükürler olsun ki, çıxdığımız yoldan alnıraq, üzüağ geri döndük".

*Sıra hazırlığı***Zəfər qoxulu addım səsləri**

Yay səhəridir. Ətrafda səkitlik hökm sürür. İnsanın ruhuna dinclik əleyən bu səkitliyi yalnız eyni anda səslənən ritmik addım səsləri pozur. Bu, xidmətdə ilk qədəmərini atan Azərbaycan əsgərinin addım səsləridir. Ordu sıralarına çağırılmış gənc əsgərlər həbi hissənin geniş və səliqeli meydanda zabitlərin, manqa komandirlərinin nəzarəti altında səra hazırlığı məşğələsi keçirilər. Bir anlıq ayaq saxlayıb məşğələni izlədik. Əsgərlərin cəld və çevik hərəkətləri onların sabahki uğurlarından xəbər verirdi. Əmin olduq ki, qəlbimə rahatlıq getirən bu addım səsləri zaman keçdikcə daha da güclənəcək, daha ritmik olacaq. Bir müddətdən sonra hərbi bılıklarını, səra hazırlıqlarını artırıb bu gənc əsgərlərin addım səsləri işğaldan azad edilmiş tarixi torpaqlarımızda eşidilməkdə davam edəcəkdir.

Məşğələdə fasılə elan olunanda gənc əsgərlərə yaxınlaşdırıq. Kapitan Anar Rehimli bu gün sıradə addimlayan əsgərlərin xidmətə çağırıldıqlarından heç iki həftə keçmədiyi dedi. "Komandanlığın tapşırıqına əsasən gənc əsgərlər hərbi hissəməzə qəbul olunan gündən onlarla müxtəlif mövzularda dərslər keçirik. Məşğələlər səmərəli keçirildiyindən qısa müddət ərzində gənc əsgərlər kifayət qədər vərdişlərə yiyələnilərlər. Günlər keçdiyəcək gənc əsgərlər hazırlıqlarını daha da artıracaqlar. Məşğələlərdə biz əsgərlərə ordumuzun həm Birinci, həm də ikinci Qarabağ məharibə-

sində göstərdiyi igidlik və qəhrəmanlıqlardan da ətraflı danışırıq. Çalışırıq ki, əsgərlərimiz təkcə döyüş, səra, fiziki hazırlıqları deyil, həm də vətənpərvərlik hissi, döyüş ruhu yüksək olsun.

- Xidmətə yeni gələn əsgərlərə məşğələ keçmək, ilk hərbi vərdişləri öyrətmək bir az çətin olsa da, çox maraqlıdır, - deyə müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu kiçik çavuş Fərid Ələkbərli səhbətə qoşuldu. - Bu, mənim üçün olduqca məsuliyyətli bir vəzifədir. Ona görə də xidmətimə böyük məsuliyyət və diqqətlə yanaşıram. Xidmətdə ilk addımlarını atan gənc əsgərlərə hərbi bılık və vərdişləri mərhələlərlə-

ləcək xidmətimin ilk günlərini yaşayırıam. Mən də əynime forma geyinərək Vətənə əsgər olmuşam. İndi həyatımın ən şərəfi, ən unudulmaz günlərini yaşayırıam. Hərbi bılıkları böyük həvəsle öyrənirəm. Xidməti vəzifəni şərəfle yerinə yetirməye çalışıram.

Əsgər Əmrəh Fərziyevin dayısının 2020-ci ilin Tovuz döyüslərində şəhid olduğunu öyrəndim. "Dayım zabit Anar Novruzov 2020-ci ilin Tovuz döyüslərində şəhidlik zirvəsinə ucaldı. Dayımın dəfn mərasimi izdihamlı keçdi, yaxınları, doğmaları ilə yanaşı, xidmət yoldaşları və ictimaiyyət nümayəndələri də iştirak etdilər. Mən də bu mərasimdə iştirak edirdim. Həmin kədərli anlarda and içdim ki, həm dəyimin, həm də bütün şəhidlərimizin intiqamını, qisasını düşməndən alacağım. Vətən məharibəsində iştirak edə biləməsem də, ordumuz erməni işgalçılarından həm şəhidlərimizin qisasını aldı, həm də torpaqlarımız işğaldan azad edildi".

Gənc əsgərlərdən Fərid Rəfiyev, Hüseyn Səferov, Cəlaləddin Həşimli, Əli Xuduyev, Nurlan Nəcəfli, Sabir Abdullaev, Heydər Müslümov, Araz İbrahimxəlli, Cavidan Hümbətov və başqaları da xidməti vəzifələrinin öhdəsində bacarıqla gələcəklərini, Vətən qarşısında xidməti borclarını layiqince yerinə yetirəcəkləri dedilər.

Fasılə başa çatanda gənc əsgərlərin məşğələsi mövzu ya uyğun olaraq davam etdi. Budur, ordu sıralarında ilk qədəmərini atan əsgərlər hərbi vərdişlərə yiyələnmək üçün səra meydanında inamlı adımlayırlar.

**Vahid MƏHƏRRƏMOV
"Azərbaycan Ordusu"**

